li.remissvar@regeringskansliet.se
li.jl@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Åtgärder för att förbättra förutsättningarna för etablering av dagligvarubutiker – Konkurrensverkets rapport 2026:4

Er ref: LI2026/00742

Svensk Handel är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 320 000 medarbetare. Handeln är näringslivets största bransch när det kommer till antalet anställda och bidrar med 11 procent av BNP och 14 procent av alla skatteintäkter.

Handeln möter en stark internationell konkurrens och priserna ut mot konsument sätts idag på en internationell marknad. Samtidigt är kostnaderna och regelverken ofta nationella. Det gör att handelns konkurrenskraft påverkas starkt av ökade kostnader eller kostsamma och administrativt betungande regler som avviker från de internationella konkurrenternas. Som grund förordar Svensk Handel därmed att regler antas på så hög internationell nivå som möjligt samt att kostnaderna inte ska öka.

Med anledning av föreliggande remiss vill Svensk Handel anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel tillstyrker Konkurrensverkets förslag att kommunernas översiktsplaner ska redovisa hur intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandeln, ska tillgodoses.

Tillgången till butikslägen är avgörande för konkurrensen och för konsumenternas tillgång till ett varierat utbud, god service och konkurrenskraftiga priser. Svensk Handel delar därför bedömningen att konkurrensintresset behöver beaktas tidigare och tydligare i den kommunala samhällsplaneringen. Förslaget bör genomföras som en del av en sammanhållen politik för bättre etableringsförutsättningar. Kommunerna behöver planera för fler användbara butikslägen, involvera handeln tidigt och säkerställa att konkurrensen bedöms utifrån faktiska lokala förhållanden.

Det är viktigt att kommunerna beaktar den lokala konkurrensens potential. En förbättrad konkurrenssituation på dagligvarumarknaden uppnås inte genom att kategorisera aktörer och

Svensk Handel
Regeringsgatan 60, 103 29 Stockholm
Telefon 010 47 185 00
kontakt@svenskhandel.se
svenskhandel.se

butikskoncept. Kommunernas primära uppgift bör istället vara att skapa fler möjliga butikslägen genom att undanröja etableringshinder och därigenom uppnå en effektiv konkurrens med en mångfald av butiksformat, koncept och aktörer. Beslut om planering och markanvisning behöver vila på objektiva och konkurrensneutrala grunder.

Konkurrensverket har vid upprepade tillfällen under 2000-talet, särskilt i större genomlysningar och rapporter, lyft fram att svårigheter att etablera livsmedelsbutiker i kommuner och brist på tillgängliga butikslägen hämmar konkurrensen på den lokala dagligvarumarknaden. En väl fungerande konkurrens och goda etableringsmöjligheter för dagligvaruhandel bidrar även till stärkt försörjningsförmåga och ökad motståndskraft vid störningar och kriser. Här är ett robust butiksnät med god geografisk spridning av stor vikt.

Med en bredare syn enligt ovan kan förslaget bidra till ökad etablering, bättre priskonkurrens och ett större och mer tillgängligt utbud för konsumenterna.

Synpunkter på utredningens förslag

Svensk Handel tillstyrker förslaget att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandeln. Förslaget kan bidra till att konkurrensfrågan beaktas redan i översiktsplaneringen, i stället för att aktualiseras först när en etablering eller ändring av en detaljplan är nära förestående. Det kan skapa bättre förutsättningar för nya etableringar och göra kommunernas långsiktiga planering mer förutsebar för handelsföretag.

Kravet bör dock inte stanna vid en allmän beskrivning av konkurrensintresset. Kommunerna bör redovisa vilka behov som finns, var det kan finnas lämpliga butikslägen och hur konkurrens, tillgänglighet, trafik och logistik har vägts samman. Ett centralt etableringshinder är bristen på lämpliga butikslägen. Svensk Handel anser därför att kommunerna bör planera för flera möjliga och ekonomiskt bärkraftiga etableringslägen. Planeringen behöver beakta:

- tillräckliga butiks- och lagerytor,
- kundunderlag och tillgänglighet,
- parkering och angöring i proportion till verksamhetens kundvolym,
- lastning, lossning och leveranser,
- citylogistik och annan infrastruktur,
- möjligheten att utveckla verksamheten över tid.

Kommunerna bör i sin översiktsplanering eftersträva att det finns, eller successivt byggs upp, en långsiktig reserv av möjliga handelslägen utifrån förväntad exploateringstakt och befolkningsutveckling.

Svensk Handel stödjer Konkurrensverkets rekommendation om tidig och kontinuerlig dialog mellan kommuner och dagligvaruaktörer. Dialogen bör ske innan kommunens planeringsinriktning är låst. På så sätt kan kommunerna få bättre kunskap om handelns praktiska förutsättningar och handelsföretagen bättre förstå kommunens planeringsförutsättningar.

Svensk Handel vill särskilt framhålla vikten av att Konkurrensverkets vägledning inte leder till en för snäv syn på konkurrens i kommunerna. Detta gäller framför allt rekommendationerna om att

genomföra konkurrensutredningar och att använda markanvisningar för att främja konkurrensen. Det bör beaktas att det finns flera olika koncept och aktörer inom dagligvarubranschen, en bransch som över tid visat stor förmåga till anpassning till den lokala marknaden. Den lokala konkurrensens potential ska därför utgöra en naturlig del i kommunens samlade bedömning.

Boverket och Konkurrensverket bör få i uppdrag att regelbundet uppdatera vägledningen och vid behov bidra med rådgivning om hur konkurrensintresset ska behandlas i översiktsplaneringen. Det är också angeläget att myndigheterna kontinuerligt följer upp att kommunerna efterlever vägledningen så att omotiverade etableringshinder både uppmärksammas och åtgärdas.

Svensk Handel är positiv till rekommendationen att kommunerna tar fram tydliga och långsiktiga handelspolicyer. Sådana policyer kan öka transparensen och ge företag bättre förutsättningar att bedöma investeringsrisker och etableringsmöjligheter. Handelspolicyer bör främja konkurrens och etablering och får inte utformas som generella begränsningar av butiksyta, antal butiker eller handelns utveckling. Tillämpningen måste samtidigt vara transparent, förutsebar och grundad på en helhetsbedömning av den faktiska och potentiella lokala konkurrensen. Förslaget kan bidra till:

- fler möjliga etableringslägen,
- bättre förutsättningar för investeringar,
- ökad konkurrens mellan dagligvaruaktörer,
- större utbud och bättre service för konsumenterna,
- ökad lokal priskonkurrens.

Svensk Handel rekommenderar att regeringen:

- genomför förslaget om att konkurrensintresset ska redovisas i kommunernas översiktsplaner,
- säkerställer att kravet tillämpas konkret och att fler användbara butikslägen identifieras,
- ger kommunerna tydlig vägledning om hur konkurrens, handel, tillgänglighet och logistik ska beaktas,
- tydliggör att konkurrensutredningar ska omfatta faktisk och potentiell lokal konkurrens,
- säkerställer att kommunerna inte enbart bedömer aktörer utifrån nationell marknadsföring eller nationella marknadsandelar,
- främjar tidig dialog mellan kommuner och handelsföretag
- säkerställer att handelspolicyer och markanvisningar främjar konkurrens utan att skapa nya etableringshinder,
- följer upp effekterna på etablering, konkurrens, handläggningstider och konsumenternas tillgång till olika prisalternativ.

SVENSK HANDEL

Henrik Ekelund

Elisabet Elmsäter Vegsö